

előkészítse őket arra a nagy *forradalomra*, amelyet a mai rendszer hordozói önnönmaguk ellen előidéznek, mert mindenütt, ahol a hatalmasok a fegyver és a börtön segítségével, és nem az igazságosság és a szabadság jegyében uralkodnak, fönkéntelenül is megkel a szellemi és véres lázadás kovásza, és ez a lázadás előbb vagy utóbb forrongáshoz vezet. Ekkor pedig majd nemcsak az elnyomottak, az elnyomók is szenvedni fognak.

Melléklet:

1914 márc. 20

A szerb-bunyevác agitációs bizottság felhívása a magyarországi szerb munkássajtó támogatása ügyében¹

Miután a „Sloboda”² az igazság, a szabadság és az egyenjogúság szolgálatában áll, állandóan szállka a hatalmon lévők szemében, és ezért állandóan üldözik és drákóilag büntetik. Mint bármely lap, de leginkább a „Sloboda” érzi a mai rendszer „áldásait”. Az utóbbi időben különösen gyakori ez az üldözés, amely komolyan veszélyezteti lapunk fennállását. Erről az üldözésről nem kell bővebben szólnunk, hiszen arról minden elvtársunk már meggyőződhetett. Csupán azt említjük meg, hogy ez idő szerint a „Sloboda” két felelős szerkesztője ül börtönben, az egyik Szegeden, a másik Vácott, a harmadik szerkesztőt pedig három havi fogházra ítélték, és a közeljövőben szintén megkezdí büntetése kitöltését. Természetes, hogy ezekről a bebörtönzött elvtársainkról, akik a közös ügy áldozatai, nem szabad megfeledkeznünk. A „Sloboda” azonban rendes jövedelmeivel nem tud segítséget nyújtani börtönben lévő elvtársainknak, és ezért felhívjuk összes elvtársainkat és barátainkat, hogy másoros estek, új előfizetők gyűjtése és önkéntes adományok révén támogatassanak bennünket!

Csakis ilyen rendkívüli megajánlásokkal tudjuk biztosítani az egyetlen szerb munkáslap fennmaradását, melynek működése és iránya át van hatva a munkások és általában az elnyomott kisemberek iránti odaadástól. Minden üldözés ellenére a „Sloboda” továbbra is a magasztos szocialista eszme szolgálatában marad, és ezért kötelességük mindazoknak, akikért harcol, és akiknek védelmében állandó üldöztetést szenved, hogy e nehéz viszonyok között segítségére siessenek.

Kétszer ad, aki gyorsan segít!

Testvéri üdvözléssel
A magyarországi szociáldemokrata párt
szerb-bunyevác agitációs bizottsága

B

1914 máj. 18

Szabó Ervin nekrológja Isskruljev Krsztának, a magyarországi szerb anarchista-szindikalista mozgalom vezetőjének elhunytá alkalmából¹

Nehéz annak a szocialista elmélkedőnek vagy agitátornak a helyzete, akit elméleti megismerései és meggyőződései túlvisznek azokon az állapotokon és föltételeken, amelyek közvetlen és mindennapos gyakorlati tevékenysége számára lehetőségek és szükségletek gyanánt jelentkeznek.

Az egyik ország a gazdasági és társadalmi fejlődés magasabb fokán áll, mint a másik. Az előrehaladottabbnak fejlődési irányából, társadalmi és gazdasági állapotából, politikai viszonyaiból le-

¹ A közlemény eredeti címe és lelhelye: *Srpskom radnom narodu* — A szerb dolgozó néphez! — Sloboda 1914. márc. 20; 12. sz.

² A magyarországi szociáldemokrata párt szerb-bunyevác tagozatának újvidéki hetilapja (a. m. „Szabadság”).

¹ A közlemény címe és lelhelye: *Dr. Isskruljev Krszta* †. — Huszadik Század XV, 30. köt. 1914. máj. 18; 5. sz. 664—666. l. — A folyóirat még egy jelentős emlékeztést közöl 1914 júniusában Simion Bärnuțiu, az 1848/49. évi erdélyi mozgalom egyik vezetője halálának félszázados évfordulója alkalmából *Lascu Demeter* tollából (*Simeon Bärnuțiu*. — Huszadik Század XV, 30. köt. 1914. jún. 20; 6. sz. 810—813. l.).